

Sygn. akt VI Gz 332/13

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Walus-Rzasa

Protokolant: st. sekr. sądowy Małgorzata Zawilo

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2013 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: **Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w N.**

przeciwko: **A. R.**

o **zapłatę**

na skutek zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu V Wydziału Gospodarczego z dnia 15 października 2013 r., sygn. akt V GC 60/13

postanawia: **o d d a l i ć** zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Tarnobrzegu oddalił wniosek pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie opłaty sądowej od apelacji.

Sąd Rejonowy stwierdził, że na wezwanie Sądu pozwany nie złożył dokumentów dotyczących prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

Z treści złożonego przez pozwanego oświadczenia wynika, że posiada on zobowiązania wobec instytucji kredytowych, kontrahentów, pracowników, instytucji podatkowych, alimentacyjne oraz ponosi koszty utrzymania gospodarstwa domowego.

W ocenie Sądu Rejonowego pozwany nie wykazał, że nie ma zdolności finansowej oraz, że nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył pozwany i wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zwolnienie od opłaty sądowej od apelacji w całości, ewentualnie o uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Tarnobrzegu do ponownego rozstrzygnięcia.

Pozwany zarzucił naruszenie art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż dla zwolnienia przedsiębiorcy od opłaty sądowej konieczne jest wykazanie braku możliwości poczynienia oszczędności w celu zgromadzenia środków pieniężnych na poczet należnej opłaty oraz błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że pozwany posiada zdolność do uiszczenia opłaty sądowej od apelacji bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Pozwany zarzucił w szczególności, że w przedłożonym oświadczeniu zamieścił dane dotyczące swojej sytuacji finansowej. Wezwanie Sądu I instancji do przedłożenia szczegółowych dokumentów finansowych nie mogło spotkać się z akceptacją pozwanego z tego powodu, że było nazbyt szczegółowe, a jego wykonanie wiązało się dla pozwanego z przeszkodami natury organizacyjnej, jak również znacznymi kosztami w postaci wykonania kserokopii dokumentacji, poświadczenia jej „za zgodność z oryginałem”. Żądanie Sądu I instancji było w ocenie pozwanego niewspółmierne dla celów instytucji zwolnienia od kosztów, gdyż w samo w sobie koszty te tworzyły (zgromadzenie dokumentacji oraz wykonanie kopii dziennych raportów kasowych, konieczność wystąpienia do banku o wydanie wyciągów, co podlega opłatom przewidzianym w regulaminach bankowych). Zarzucił, że w niniejszej sprawie występuje w charakterze pozwanego i z tej przyczyny nie miał możliwości przesunięcia procesu do czasu zabezpieczenia środków finansowych na poczet postępowania. Wskazał również, że możliwość ubiegania się o zwolnienie od obowiązku wynikającego z art. 2 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych jest wyrazem gwarancji praw obywatelskich wynikających z art. 45 Konstytucji RP. Zatem rozstrzygając o kosztach postępowania sąd zobowiązany jest, kierując się gwarancjami praw obywatelskich, tak ukształtować zakres obowiązków fiskalnych strony, aby umożliwić jej dostęp do sądu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje;

Odpłatność wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych jest w Polsce zasadą i tylko w sytuacjach wyjątkowych, a w stosunku do osób fizycznych taką sytuację wyjątkową opisuje art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 ze zm.), można ubiegać się o zwolnienie od kosztów sądowych.

Takie zwolnienie sprowadza się do finansowania procesu przez Skarb Państwa i jest formą pomocy socjalnej adresowaną do osób ubogich, do których pozwany nie należy.

Jest bowiem bezsporne, że pozwany jest właścicielem dużej nieruchomości, prowadzi od wielu lat interesy w branży stolarsko-budowlanej i osiąga z niej dochody – co wynika ze złożonego oświadczenia. Posiada zobowiązania wobec dostawców towarów i usług, a także wobec zatrudnionych pracowników oraz zaległości z tytułu podatku VAT i podatku od nieruchomości. Nie płaci również składek na ubezpieczenie społeczne. Jednocześnie wskazał, że miesięczne koszty utrzymania domu i rodziny to kwota 5.720 zł.

Sąd Rejonowy w związku z wnioskiem pozwanego o zwolnienie od opłaty od apelacji wezwał pozwanego do przedłożenia wyciągów z kont i rachunków bankowych, raportów kasowych za okres 3 miesięcy wstecz. Pozwany w zażaleniu podniósł, że wezwanie to nie mogło być przez niego wykonane, gdyż wiązało się z przeszkodami organizacyjnymi i znacznymi kosztami.

Z twierdzeniem powyższym nie można się zgodzić. Pozwany jako strona postępowania sądowego, który w sposób umiejętny korzysta z przysługujących mu praw, musi zdawać sobie sprawę, że ciążą na nim także określone obowiązki. Do takich niewątpliwie obowiązków należy przedstawienie w sposób rzetelny, zgodny z rzeczywistym stanem faktycznym swojej sytuacji majątkowej w przypadku ubiegania się o zwolnienie od kosztów sądowych.

Skoro pozwany zdecydował się skorzystać z prawa dla ubogich, dla których przewidziane jest zwolnienie od kosztów sądowych, to powinien w sposób wszechstronny przedstawić swoją sytuację majątkową, od oceny której zależy uzyskanie zwolnienia w całości lub w części. Przedłożenie przez pozwanego dokumentów żądanych przez Sąd Rejonowy, a dotyczących prowadzonej przez niego działalności nie wiązałoby się z dużymi trudnościami organizacyjnymi, jak wskazuje pozwany. Wyciągi z kont i rachunków bankowych są dostępne na każde żądanie klienta, natomiast raporty kasowe pozwany winien sporządzać na bieżąco. Wystarczyło jedynie zebrać te dokumenty i przedłożyć na żądanie sądu, który nie wymagał ich poświadczenia „za zgodność z oryginałem”. Wykonanie tego rodzaju obowiązku nie stanowiło uniemożliwienia pozwanemu dostępu do sądu.

Mając na uwadze powyższe, skoro pozwany nie przedstawił w całości swojej sytuacji majątkowej, a z przedłożonego oświadczenia wynika, że osiąga dochody z prowadzonej działalności gospodarczej, brak jest podstaw do uwzględnienia wniosku pozwanego o zwolnienie od opłaty od apelacji.

Należy też podkreślić, że konieczność uiszczenia kosztów sądowych może wymagać wyrzeczeń osobistych od strony obciążonej takim obowiązkiem, gdyż opłaty sądowe nie mogą być traktowane jako wydatki drugorzędne, ponoszone wyłącznie po zaspokojeniu wszystkich innych potrzeb zobowiązanego.

Ponadto spór sądowy pomiędzy stronami trwa już od blisko roku, co oznacza, że pozwany powinien był przygotować się finansowo na poniesienie ewentualnych kosztów sądowych, na wypadek odwołania się od niekorzystnego dla siebie orzeczenia sądu.

Z tych względów zażalenie należało oddalić, na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc.